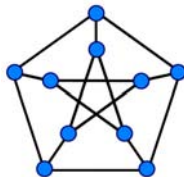

ضرغامی، مسعود فرزانه، مهری کامبوزیا، محمد گودرزی، کاظم اللهی، علینقی وحدتی، میرمظفر معصومی، فرهاد مودت، احمد میرباقری، داریوش ناصر، منوچهر وصال، عبدالله هادیان، جواد همدانی‌زاده (برگرفته از دفتر راهنمای اعضای ۱۳۷۲).

جای بسی تأسف است که تعداد زیادی از این بیست و هفت تن در بین ما نیستند تا ثمره زحمات و عشق بی‌ریای خود به ریاضیات و ایران را ببینند. یادشان گرامی.

۲. گراف پترسن:

این گراف مکعبی متقارن قویاً منتظم هم مثال و هم مثال نقض مفیدی برای چندین مسأله از مسائل نظریه گراف‌ها است. یولیوس پترسن (۱۹۱۰ - ۱۸۳۹) ریاضی‌دان دانمارکی در حدود سال‌های ۱۸۹۸ میلادی این گراف را به عنوان کوچکترین مثال نقض ادعایی معرفی کرده است که عدد رنگی یالی هر گراف همبند مکعبی فاقد پل سه می‌باشد. گراف پترسن معروفترین گراف است و کتابی هم در باب آن منتشر شده است [۲]. برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توان به [۱] رجوع کرد.

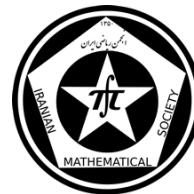
۳. نحوه شکل‌گیری و ثبت آرم:

در تاریخ ۱۳۵۰/۹/۲۵ در حالی انجمن به ثبت رسید که کل دارایی آن در کیفی قرار داشت و بالاترین مقام اجرایی انجمن به نام «منشی» آن را در دفتر کار خود نگه می‌داشت. اعضای شورای اجرایی انجمن زنده‌یادان: علی افضلی‌پور، مرتضی انواری، محمدقلی جوانشیرخوئی، مسعود فرزانه و منوچهر وصال بودند و مهدی بهزاد. جلسات شورا در دفتر کار آقای دکتر علی افضلی‌پور واقع در دانشکده علوم دانشگاه تهران برگزار می‌شد. دکتر محمد قلی جوانشیرخوئی خزانه‌دار انجمن بودند و به اتفاق دکتر علی افضلی‌پور چک‌ها و اسناد بهادار انجمن را امضا می‌کردند. در آن زمان نه طراح قابلی می‌شناختم و نه در خزانه پول کافی برای تهیه آرم وجود داشت. گراف زیبای پترسن مشتمل بر ستاره پنج پر، دایره و دو نماد معروف انتگرال و عدد پی را برای درج در آرم لازم و کافی دانستم، با خط‌کش و پرگار دست به کار شدم و آرم را به صورتی که می‌بینید رسم کردم. خطاط که بود؟ به خاطر ندارم - مسلماً من نبودم!

درخواست استفاده از آرم در تاریخ ۱۳۵۱/۶/۷ به نام مهدی بهزاد و با شماره ۲۷۶۶۴ در دفتر ثبت و مجوز استفاده از آن برای مدت ده سال (تا تاریخ ۱۳۶۱/۶/۷) صادر شد.

آرم انجمن ریاضی ایران

مهدی بهزاد*

در این یادداشت به اختصار تاریخچه تشکیل انجمن ریاضی ایران [انجمن] و هیأت مؤسسان آن معرفی می‌شوند. چند ویژگی بارز گراف پترسن، نحوه شکل‌گیری و ثبت آرم انجمن سه موضوع بعدی است. سابقه تاریخی هر یک از دو ستاره پنج پر و شش پر و نتیجه‌گیری پایان‌بخش این یادداشت است.

۱. تاریخچه و هیأت مؤسسان انجمن:

در فروردین ماه سال ۱۳۴۹ اولین کنفرانس ریاضی ایران با شرکت حدود صد نفر از اعضای هیأت‌های علمی ریاضی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و دبیران سرشناس ریاضی، در دانشگاه شیراز برگزار شد. در این گردهمایی پیشنهاد تأسیس انجمن ریاضی ایران به اتفاق آراء مورد تأیید قرار گرفت.

در فروردین ماه سال ۱۳۵۰ همزمان با برگزاری دومین کنفرانس ریاضی کشور در دانشگاه صنعتی شریف، هیأت مؤسسان با تصویب اساسنامه و انتخاب ۶ نفر به عنوان اعضای شورای اجرایی، تشکیل انجمن ریاضی ایران را اعلام کرد. شورای اجرایی در اولین جلسه خود در تاریخ ۲۴ فروردین ۱۳۵۰ آقای دکتر مهدی بهزاد را به سمت منشی (رئیس) انجمن انتخاب و وی را مأمور شکل‌بندی سازمانی و به ثبت رساندن انجمن کرد و با تلاش ایشان انجمن در همان سال تحت شماره ۱۲۵۸ در اداره ثبت شرکت‌ها و مالکیت صنعتی به مدت نامحدود و با هدف بسط و توسعه ریاضی در ایران، ثبت شد. استقبال ریاضیدانان کشور از تأسیس انجمن چنان بود که در مدت کوتاهی اکثریت قریب به اتفاق اعضای هیأت‌های علمی ریاضی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور به عضویت انجمن درآمدند. بعد از آن انجمن توانسته است با گسترش دامنه فعالیت‌های خود و در جهت نیل به اهداف تعیین شده قدم‌هایی بردارد.

محمود آق‌اولی، مرتضی انواری، محمدرضا اخلاقی، علی افضلی‌پور، مهدی بهزاد، ناصر بهبود، محمدقلی جوانشیرخوئی، ناصر حدیدی، هادی خرقانی، غلامرضا دانش‌ناروئی، وهاب داورپناه، حیدر رجوی، علینقی زند، محمدتقی صدر، مهدی

ستاره شش پر یا ستاره داود هیچ ارتباطی با ستاره پنج پر ندارد و به شکل زیر است:

برای رسیدن به هدف به بحث بیشتری نیاز ندارم و خواننده علاقه مند را به سایت ویکی پدیا ارجاع می دهم.

۵. نتیجه گیری:

۵.۱. هر چند سی و چهار سال پیش اعتبار آرم انجمن منقضی شده و در طول زمان پیرامون آن تغییر مختصری کرده است (آرم مصوب را با آرم موجود بر جلد خبرنامه های سال های اخیر مقایسه کنید) اما بیش از چهار دهه هزاران هزار بار به طرق مختلف در معرض دید خوانندگان نشریات گوناگون و شرکت کنندگان در صدها کنفرانس، سمینار و گردهمایی انجمن قرار گرفته است. مهم نیست که کسی آن را «پنج ضلعی» بنامد یا ستاره داود را با ستاره پنج پر یکی بینگارد و انجمن را «اسلامی» نداند. حتی مهم نیست که کسی از عضویت در انجمن پشیمان شود و حق عضویتش را به این دلیل پس بگیرد که آرم انجمن اهریمنی است. آنچه اهمیت دارد این است که این آرم را قریب به اتفاق اعضا در طول سالیان متمادی پسندیده اند و هیچ گاه در فکر تغییر آن نبوده اند. با این احوال شاید شورای اجرایی بخواهد با نظرخواهی از اعضا آرمی ساده تر برای انجمن در نظر بگیرد.

۵.۲. در چند سال نخست پس از ثبت آرم، سنجاق سینه ای مشتمل بر دو نماد پی و انتگرال و نیز پرچم انجمن برای فروش در معرض دید شرکت کنندگان در گردهمایی ها قرار می گرفت و نمونه ای هم به نمایندگان انجمن اهدا می شد. جا دارد شورای اجرایی کالاهایی از این دست را با بهای «همت عالی» به طور مرتب در اختیار علاقه مندان قرار دهد.

۵.۳. از خانم اکرم صادقی سپاسگزارم که اسناد لازم را در اختیارم گذاشته و در تهیه این یادداشت کمک کردند.

مراجع

- [1.] Behzad, M., Chartrand, G., and L. Lesniak-Foster, Graphs and Digraphs, Prindle, Weber & Schmidt International Series (1979).
- [2.] Holton, D. A., and Sheehan, J. The Petersen Graph, Australian Math. Soc. Lecture Notes 7, Cambridge University Press (1993).

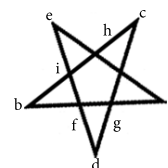
* فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

۴. ستاره پنج پر:

ستاره پنج پر از زمان های باستان در بین اقوام و فرقه های مختلف مذهبی مقدس بوده و کاربرد داشته است. هریک از پره های این ستاره به پنج حس یا پنج زخم حضرت عیسی مسیح منسوب بوده و در کشورهای آسیای شرقی نظیر چین نیز کاربرد داشته است. از دیرباز هر ستاره پنج پر نقش بسته بر پرچم کشور انازونی به یکی از ایالت های آن اختصاص داشته و امروزه نیز همین ستاره زینت بخش پرچم هریک از دو کشور مراکش و اتیوپی است. جالب اینکه گروهی هم این ستاره پنج پر زیبا و به اصطلاح خوش یمن را ۱۸۰ درجه چرخانده شکل حاصل را به اهریمن نسبت داده و آن را نحس پنداشته اند.

برخی از طول های پاره خط های موجود در ستاره پنج پر، به هر صورت که رسم شود، در روابطی شگفت انگیز صدق می کنند. مثلاً

$$\frac{\overline{ab}}{\overline{af}} = \frac{\overline{af}}{\overline{ag}} = \frac{\overline{ag}}{\overline{gf}} = \frac{1 + \sqrt{5}}{2}$$

این عدد با Φ نمایش داده می شود، نسبت زرین نام دارد و تقریباً برابر با ۱/۶۱۸ است.